

Asia: VN/32853/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi elintarvikemarkkinalain ja oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 1 luvun 6 §:n ja 5 luvun 2 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausunnonantajan yleiset huomiot koko esityksestä

Me lausunnonantajat, Atria Suomi Oy, HKFoods Finland Oy ja Snellmanin Lihanjalostus Oy:n (jatkossa "lausunnonantajat") kiitämme mahdollisuudesta lausua Elintarvikemarkkinalain luonnokseen. Liha-alan suurimmat kotimaiset yritykset Atria, HKFoods ja Snellman ovat sitoutuneet vastuulliseen ja kestävään toimintatapaan koko ruokaketjussa.

Alan yrityksinä suhtaudumme myönteisesti lain tavoitteeseen edistää hyviä kauppatapoja elintarvikemarkkinassa. Haluamme kuitenkin korostaa, että kotieläintuotannon pitkiin biologisiin prosesseihin ja vakiintuneisiin sopimussuhteisiin sisältyy erityispiirteitä, joiden huomioon ottamista toivomme lain sisällössä ja perusteluissa.

2. Huomiot esityksen vaikutuksista

-

3. Huomiot luvusta suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

-

4. Muut huomiot perusteluista

-

5. Huomiot 1 §:stä Soveltamisala säännöskohtaisine perusteluineen

-

6. Huomiot 1 a §:stä Säännökset, joita sovelletaan riippumatta muutoin sovellettavasti laista säännöskohtaisine perusteluineen

-

7. Huomiot 1 b §:stä Lain tarkoitus säännöskohtaisine perusteluineen

-

8. Huomiot 2 §:stä Määritelmät säännöskohtaisine perusteluineen

-

9. Huomiot 2 e §:stä Kaupalliset kostotoimet säännöskohtaisine perusteluineen

-

10. Huomiot 3 a §:stä Neuvottelut poikkeuksellisten olosuhteiden johdosta säännöskohtaisine perusteluineen

Tuemme esitettyä uutta pykälää. Vuonna 2022 alkanut voimakas alkutuotannon kustannusnousu johti sopimusten päivittämiseen osan alan toimijoiden kanssa, mutta valitettavasti kaikki toimijat eivät olleet valmiita päivittämään sopimuksia poikkeuksellisessa tilanteessa. Ehdotettu uusi pykälä tulee vahvistamaan heikommassa asemassa olevan toimijan asemaa poikkeustilanteessa.

11. Huomiot 4 a §:stä Neuvotteluvoiman väärinkäyttö säännöskohtaisine perusteluineen

-

12. Huomiot 4 b §:stä Kielto edellyttää tiettyjä tietoja säännöskohtaisine perusteluineen

Esitämme lausunnonantajina muutoksia 4 b § lain perusteluihin.

Perusteluissa todetaan seuraavasti:

“Ostaja ei esimerkiksi voisi vaatia kaupan ehtona myyjältä liikesalaisuuden piirissä olevia tietoja, kuten tietoja myyjän liiketoiminnan kustannusrakenteesta.”

Esitämme kyseiseen kohtaan lisäystä:

“Ostaja ei esimerkiksi voisi vaatia kaupan ehtona myyjältä liikesalaisuuden piirissä olevia tietoja, kuten tietoja myyjän liiketoiminnan kustannusrakenteesta. Myyjän kustannusrakennetta ja taloudellista asemaa on kuitenkin perusteltua selvittää esimerkiksi silloin, kun ostaja arvioi myyjän taloudellista kantokykyä rahoitustuotteiden myöntämisen tai alkutuotannon tuotantosopimuksen laajentamisen yhteydessä.

Perustelumme muutokselle:

Kotimaisen lihan arvoketjussa vakiintunut käytäntö on, että lihaa jalostava elintarvikealan yritys tarjoaa raaka-aineen myyjälle vapaaehtoisia rahoitusjärjestelyitä, kuten luototusta elävien eläinten ja rehujen hankintaan. Näiden rahoitustuotteiden myöntämisen edellytyksenä on riittävä taloudellinen asema, ja tämän selvittäminen tulee olla myös jatkossa mahdollista. Lisäksi tuotantosopimuksia päivitettäessä on välttämätöntä kyetä arvioimaan tilan taloudellista asemaa, jotta tilan edellytyksiä investoinnin toteuttamiseen on mahdollista arvioida.

Lisäksi esitämme muutosta viimeiseen kappaleeseen:

Tavarantoimittaja voisi myös vapaaehtoisesti ja omasta aloitteestaan antaa ostajalle haluamiaan tietoja kuten esimerkiksi tietoja luomuviljelystä. Siksi pykälää ei sovellettaisi tavarantoimittajan ostajalle tarjoamiin tietoihin.

Esitämme pykälän muuttamista seuraavaan muotoon:

Tavarantoimittaja voisi myös vapaaehtoisesti ja omasta aloitteestaan antaa ostajalle haluamiaan tietoja kuten esimerkiksi tietoja yrityksen toteuttamista oma-aloitteisista vastuullisuustoimista. Siksi pykälää ei sovellettaisi tavarantoimittajan ostajalle tarjoamiin tietoihin.

Perustelumme muutokselle:

Pidämme luomuviljelyyn kohdistuvaa esimerkkiä huonona, koska luomutuotannon todentamiseen liittyy tiukkoja sääntelypohjaisia tiedonsaantivaatimuksia, eikä kyseisten tietojen luovuttaminen voi perustua vapaaehtoisuuteen. Luomutuotannon toteutumisen edellytyksenä on tiedonkulun varmistaminen läpi arvoketjun.

Muut huomiot:

Tiedonsaantia koskevien kirjausten osalta haluamme muistuttaa Maa- ja metsätalousministeriötä lihaa jalostavan toimialan erityispiirteistä. Tuottajien ja jalostavan teollisuuden väliset tuotantosopimukset ovat perinteisesti alallamme hyvin pitkäikäisiä, ja molemminpuolinen kehitysyhteistyö on ollut osa normaalia arkea jo pitkään. Tätä pidetään toimialallamme yleisesti hyvänä käytäntönä. Maatalousyrittäjän kannalta pitkät tuotantosopimukset sekä lihanjalostusyritysten kanssa tehtävän kehitysyhteistyön erilaiset muodot tarjoavat vakautta, jaettua riskiä sekä maatalousyrittäjälle sellaisia liiketoiminnan kehittämisen työkaluja, joita niillä ei olisi yksin itsenäisesti omassa toiminnassaan mahdollista kehittää ja hyödyntää. Lihaa jalostaville yrityksille tiedonvaihto on mahdollistanut arvoketjun kilpailukyvyn ja vastuullisuuden kehittämisen, sekä

lisäarvojen tuottamisen molempia osapuolia tukevasti. Myös tulevaisuudessa tiiviin kehitysyhteistyön tuottajan ja jalostavan yrityksen välillä tulee olla mahdollista, kun se tukee molempien osapuolten taloudellista menestystä.

Lihaa jalostavina yrityksinä vastaamme tilojen useimpien eläinten välitystoiminnasta, ja järjestämme tarvittavan logistiikan. Eläin voi elinkaarensa aikana kasvaa tuotantosunnasta riippuen useammalla eri maatilalla. Tiedon saatavuus eläinten pito-olosuhteista ja tuotantomenetelmistä on välttämätöntä, jotta arvoketjun seuraavan osapuolen asema voidaan turvata. Lisäksi eläinten pito-olosuhteisiin liittyvien lisäarvojen tuottaminen edellyttää koko arvoketjun läpileikkaavaa tiedon liikkuvuutta, joka hyödyttää jokaista osapuolta lihantuotannon arvoketjussa.

13. Huomiot 4 c §:stä Ostajan tuotemerkin suosimisen kiello säännöskohtaisine perusteluineen

-

14. Huomiot 5 §:stä Elintarvikemarkkinavaltuutettu ja 7 §:stä valvonta säännöskohtaisine perusteluineen

-

15. Huomiot 10 §:stä Huomautus, 11 §:stä Julkinen varoitus ja 11 a §:stä Elintarvikemarkkinavaltuutetun asettama kiello säännöskohtaisine perusteluineen

-

16. Huomiot 11 b §:stä Markkinaoikeuden asettama kiello ja 12 §:stä Elintarvikemarkkinavaltuutetun oikeus hakea markkinaoikeudelta kiellon määräämistä säännöskohtaisine perusteluineen

-

17. Huomiot siirtymäsäännöksestä

-

18. Huomiot 12 a §:stä seuraamusmaksu ja 13 b §:stä Viranomaisten välinen tietojenvaihto säännöskohtaisine perusteluineen

-

19. Huomiot Oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain muuttamisesta säännöskohtaisine perusteluineen

-

Lahti Risto
Atria Suomi Oy